

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferec-utca 35.

Articole și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni și taxele de abonament se trimit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FORIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

ABONAMENTUL:

Pe un an 10 coroane
Pe jum. an 5 coroane

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 265

Oameni și lucruri din Beiușul românesc.

II. Învățătorii și activitatea lor.

de: Senin.

I.

Înainte de a ne ocupa de trecutul școlii ortodoxe din Beiuș, facem o privire generală a stărilor culturale a Românilor din Bihor.

Primele raze de cultură pentru Românii din Bihor se ivesc abea pe la sfârșitul secolului al XVII-lea. Atunci se înființează cele dintâi școli parohiale, cari se ocupă numai cu cetirea și scrierea cărților bisericești, cu cântarea și tipicul. Din aceste școli apoi la începutul secolului al XVIII-lea iasă iscusii scriitori de cărți bisericești, cari toarnă pe hârtia groasă din fabrica dela Feriș, slove frumoase, cirilice. Avem și acum liturghiere scrise de dascălul Vasile Sporje din Răbăgani, care continuă aceasta meserie și după ce trece la școala din Stracoș. Tot astfel de dascăli sânguincioși, cari răspândesc cărțile bisericești scrise cu răbdătoarea lor peană de găscă, găsim și la școala din Sambătsag și Pomezueu.

După cum vedem comunele mai sus înșirate, în trecutul nostru au jucat rol frumos. Răbăgani au fost multă vreme sediu protopopesco. Are și acum școală confesională. Sambătsagul a trecut la unire și are două școli cu limbă de propunere ungurească, iar Pomezueu de odinioară azi face parte din cele mai neputincioase parohii, neavând nici măcar urmă de școală.

Din școlile parohiale s'au desvoltat școlile naționale, fiecare națiune având dreptul să fie instruită în limba maternă.

Revoluția lui Horea, Cloșca și Crișan îi răpește și pe Românii din Bihor, în deosebi pe cei din jurul Beiușului și din motivul, că în aceste părți, în satul Cusiș, sub durata înregei revoluțiuni, a petrecut soția lui Horea.

Sunt foarte prețioase aceste documente colbuite prin rafturile arhivei comitatului.

Revoluția a avut urmări favorabile pentru noi. Împăratul Iosif II-lea, călând să afle, cari au fost cauzele hotărâtoare ale izbucnirii revoluției, a ajuns la convingerea, că ea s'a iscat din lipsa de cultură a poporului. Ia deci măsuri severe, ca în fiecare comună să se înființeze câte-o școală,

la clădirea căreia se contribuie și proprietari moșiei în mod simțitor. Să se caute apoi toate mijloacele potrivite prin cari copiii să îndrăgească cartea, laudând și distingând pe cei sânguincioși. Primar și jurat comunal să nu fie, decât dintre cei știutori de carte și scrisoare, dispoziție, ce și până azi e tot iluzorie. Și în zilele noastre în cele mai multe sate, primarul în loc de iscălitura lui, apasă numai sigilul înaintea crucei culcate. Și e un secol și mai bine de atunci...

Ordinațiunea așadară n'a prins, fiindcă administrațiunea nu și-a făcut datoria. Astfel în loc să avem școli pentru fiecare sat, s'au înființat așa numitele școli centrale, adică câte una pentru multe comune.

Secolul al XIX-lea însă pare a fi favorabil pentru noi, deschizându-se la 1812 preparandia din Arad, unde se crește un contingent mare de învățători pentru școlile din Bihor.

Având acum preparandia noastră, în fruntea ei bărbați cu pregătiri frumoase și orizonturi largi, razele de cultură străbatea mai luminos și în părțile bihorene.

Locotenenta domnească s'a simțit îndatorată să adreseze comitatului Bihor, la 1813 un intimat în care se cere organizarea definitivă a școlilor pentru Români. Se spune între altele, că domeniile sunt obligate să dea gratuit loc de clădire pentru școli, aproape de biserică, și întrucât comuna este săracă, clădirea să se facă pe cheltuiala domeniului.

Ca continuare a intimatului din 1813 congregația comitatului, la 1816, stabilește datorințele învățătorului, obligându-l să propună cetirea și scrierea română, economia câmpului, igiena, îndemnând copiii la curățenie, iar prin ocupațiuni potrivite judecării lor să-i desvețe de lenevire.

Sunt de o deosebită importanță pentru noi hotărârile congregațiunii din 1816. Din ele transpiră o părintească bunăvoință față de noi. Se iau dispoziții, ca preoțimea noastră să fie recrutată din elemente bune, cu dragoste pentru școală. Și se aplice numai învățători absolvenți de preparandie. Poporul să fie constrâns la lucru în sărbători nerecunoscute de lege. În locul alfabetului cirilic să se introducă cel latin. Sunt opriti Românii se vândă produsele lor Jidanilor, înainte

de a fi părguite și culese. Se opresc sub pedeapsă adunările obicinuite la fiertul rachiului de prune.

Vicecomitele mai propune, că pentru poporul român să se traducă cărți economice cum e »Economia câmpului«, din care în zile de dumineci și sărbători, după sfânta slujbă, să se cetească țăranilor, arătându-li-se cum să lucre pământul, așa de slab cultivat, încât nu răsplătește nici osteneala muncitorului.

Și după multe străduinți luate și îndrumări energice — aproape în toate satele noastre, vedem ridicându-se câte-o modestă școală, schimbându-și caracterul din școală națională în școală confesională. În aceste școli au învățat bucoavnele mulți mecenai de ai noștri, cum a fost un Faur, un Gozdu și un Zsiga.

Aceste sunt în liniamente generale tot trecutul nostru cultural până la constituție. O trăsărire de suflet ne oprește multă vreme la leatul, care ne lămurește, că odată în fruntea comitatului erau oameni mai înțelegători pentru nevoile noastre, căuând să ne dea creștere românească.

Atunci însă noi stam rece și nepăsători la sfaturile bune, ce nu se iubiau. Nepriceperea și sărăcia ne-au oprit pe loc și tot aceste ne urmăresc și acum pas de pas ca o vedenie ucigătoare.

E un veac dela congregația din 1816. Cu ce ne-am ales în scurgerea celor o sută de ani? Zicem: s'a înmulțit clasa intelectuală, dar la sate, cum se va vedea mai târziu, — după multe decenii de îndrumări sănătoase, numărul analfabeților a rămas înspăimântător de mare.

Preoți și învățători ai vremurilor nouă, gândiți-vă și vă îndreptați privirea spre țăranimea neluminată, spre »preoțimea« exploataată, la poporul istovit și neînțelegător!!

O mare răspundere avem pentru partea acestui neam nenorocit!

(Va urmă).

† Dr. Atanasie M. Marienescu.

Sibiu, 25 ianuarie n.

În prezența unui public numărös și ales s'a făcut sâmbătă după amiază înmormântarea rămășițelor pământestii ale mult regretatului Dr. Atanasie M. Marienescu, fost jude regesc de tablă și membru ordinar al „Academiei Române“ din București. Stările excepționale în cari ne aflăm vor purta de sigur vina, că „Academia Română“ n'a putut fi reprezentată la înmormântare prin trimis special al ei, cum e obiceiul, și că nici chiar fca decedatului, doamna Delia, măritată după domnul medic Dr. Lazar Popoviciu din Viena, n'a putut fi de față la înmormântare, fiind pe unele locuri întreruptă circulația cu trenul între Budapesta-Sibiu.

Înmormântarea a fost simplă, întocmai cum simplă și nepretențioasă a fost și viața modestului dar vrednicului membru al unei generații mari, care nu mai este; simplă și totuși impunătoare, tocmai în urma modestelor cadre în cari a fost aranjată. Două coroane pe sicriu, două steaguri negre, la Asociațiune și la casa meseriașilor, — acestea au fost toate semnele esteriore ale pierderii pe care au îndurat-o Românii din statul ungar prin moartea lui Dr. At. M. Marienescu.

Din casa mortului sicriul cu rămășițele pământestii ale decedatului academician a fost ridicat Sâmbătă la orele 11 dimineața, după celebrarea unui scurt serviciu divin, prin protopresbiterul Dr. Ioan Stroia, și în sunetul elopotelor dela catedrală a fost adus în biserică și așezat pe un catafalc, în mijlocul catedralei. La orele 2 s'a început apoi prohodul. L'a oficiat P. C. Sa Protosincelul Dr. Eusebiu R. Roșca, director seminarial, asistat de domnul protopresbiter Dr. Ioan Stroia și de diaconul ceremonial Dr. Oct. Costea. Răspunsurile le-a dat corul seminarial, condus de domnul profesor T. Popovici. Intreaga inteligență română din Sibiu, domni și doamne, s'a prezentat în catedrală pentru a da marelui nostru defunct onorurile din urmă. A fost de față și Excelența Sa, Înaltpreasfințitul Domn Arhiepiscop și Mitropolit Ioan Mețianu, însoțit de P. C. Sa, Arhimandritul Dr. Ilarion Pușcariu, vicariu arhiepiscopesc.

O vorbire pătrunzătoare a rostit de pe amvon P. C. Sa, Protosincelul Dr. Eusebiu R. Roșca, arătând în ea cine a fost decedatul Atanasie M. Marienescu și scoțându-i la iveală însușirile frumoase pe cari le-a avut și activitatea pe care a dezvoltat-o. ca judecător și ca scriitor român. Corul a intonat apoi „În veci pomenirea lui“, sicriul a fost scos din catedrală, așezat pe carul mortuar și dus în cimiteriul central al orașului, unde a fost așezat în sânul pământului. Aici se odihnește de acum înainte un om muncitor, drept și corect, al cărui nume, stimat și iubit de toți, eră în lumea aceasta: Atanasie M. Marienescu!

Date biografice.

Decedatul Dr. Atanasie Marian Marienescu s'a născut în 8/20 martie 1830 în opidul Lipova, în Banat. Părinții săi au fost Ioan Marian din Lipova și Persida, născută Șandor, din Nădlac, comitatul Cianadului. După terminarea școlii elementare, cu bun nume și cu bune puteri didactice românești din Lipova, tinărul Marienescu a fost elev eminent al liceului din Arad, Timișoara și Budapesta, iar drepturile le-a studiat la universitatea din Budapesta și Viena, unde la 1856 a dat examenul judecătoresc și la 1857 examenul administrativ de stat. La anul 1861 a luat apoi diploma de Dr. utriusque juris, iar la 1862 diploma de avocat în afacerile civile și cambiale. Încă în anul 1861 a fost numit viconotar al comitatului Caraș, iar în 31 oct. 1862 asesor la sedria judecătorească a aceluiaș comitat, cu reședința în Lugoj, de unde apoi, la 1868, a fost permutat la Oravița în Banat.

Făcându-se la anul 1871 despărțirea justiției de către administrație, și organizându-se tribunalele regiști, Marienescu fu numit jude regesc la tribunalul din Oravița, de unde fu permutat la 1876 la tribunalul regesc din Timișoara. În 4 decembrie 1880 e numit apoi jude auxiliar la tabla regescă din Budapesta, la anul 1885 e numit jude ordinar, și în urma decentralizării tablei regiști e permutat la Oradea-mare, ca jude regesc de tablă, unde a rămas până la 1900, când la cererea proprie a fost trecut la penzie. După pensionare s'a mutat la Sibiu, unde și-a continuat apoi munca de scriitor român, până cam înainte cu doi ani, când

corpul a început să-i slăbească și mâna nu mai putea pune pe hârtie aceea ce voia mintea, încă tot limpede, până în momentele din urmă. În 20 ianuarie nă la orele 2 d. a apoi corpul și de altcum de o construcție cam debilă a slăbit de tot, inima a denegat funcționarea și bătrânul Marinescu a adormit lin în Domnul, pentru todeauna, și cu el s'a dus din mijlocul nostru omul care personifică bunătața și blândeta!

La ziarul nostru decedatul a colaborat din vremile cele mai vechi până înainte cu doi ani; iar de când s'a mutat în Sibiu, n'a fost an în care să nu participe la ședințele sesiunii ordinare a Academiei Române, al cărei membru ordinar era, și să nu-și surprindă colegii cu câte o lucrare nouă din domeniul istoriei noastre naționale. De doi ani apoi, spre marea sa părere de rău, n'a mai putut face drumul la București spre a și implini datorințele de membru zelos al „Academiei Române“.

Dintre lucrările sale literare de mai înainte amintim următoarele: 1. învățătorul și poporul, carte tipărită la 1858 în Sibiu și introdusă prin Episcopul Andrei Șaguna ca carte de citire în școlile populare din Ardeal. 2. Balade populare, carte tipărită la 1859 în Pesta cu cheltueala lui Andrei Mocsonyi de Foeni. 3. Colinde, carte tipărită tot în Pesta. În anul 1859. 4. Istoria română națională pentru tinerimea română, tipărită în Sibiu, la 1861. A fost introdusă în școlile românești din partea învățătorilor, dar în anul 1876 a fost oprită din partea guvernului. 5. Petru Rareș, principele Moldovei, novelă istorică, tipărită la 1862 în Sibiu. 6. Balade, indeosebi istorice și mitologice, din poezia populară, carte tipărită la 1867 în Viena. 7. Datorințele noastre, carte tipărită în Viena la 1868. 8. Steaua magilor, cântece de Nașterea Domnului, carte tipărită în Biserica-aibă la 1875. 9. Viața și operele lui Petru Maior, discurs de recepțiune rostit ca membru ordinar al Academiei Române, la 1883. 10. Cultul păgân și creștin, editura Academiei Române, 1884. 11. Studiu despre Celți și numele de localități, ca adaos la monografia satului Maidan, 1895. — și o mulțime de alte lucrări, publicate prin diferitele ziare și reviste românești, ori scoase în tipar din partea Academiei Române, care pentru neobosita sa activitate literară l-a ales în 13 septembrie 1877 membru corespondent iar în 15 martie 1881 membru ordinar al ei. Făcea parte din secțiunea istorică.

Jalea familiei.

Din partea familiei s'a dat următorul anunț funebru despre trecerea la cele vecinice a valorosului bărbat pe care l'am pierdut:

Subscrișii cu inima înfrântă de durere anunță, că scumpul lor soț, tată, moș, frate și cumnat *Dr. Atanasie Marienescu*, jude reg. de tablă în retragere, membru al „Academiei Române“ din București și a și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului, miercuri, în 20 ianuarie st. n., la 2 ore p. m., în al 85-lea an al etății. Rămășițele pământești ale scumpului defunct se vor depune spre etern repaus în cimitierul central al orașului, Sâmbătă, în 23 ianuarie st. n., la 2 ore după amiază, din Biserica-catedrală gr. ort. rom. (str. Măcelarilor). Fie-i memoria binecuvântată! Sibiu, în 8/21 ianuarie 1915 Văd. Ana Marienescu n. Brote, soție, Eugen și Delia măr. Popoviciu, fiu și fiică. Văd. Maria David, Grigoriu Marienescu, soră și frate. Catinca Marienescu, Liviu și Victor Brote, Văd. Iustina Dr. Sândeian, cumnați și cumnate. Margareta Marienescu n. Molnár, noră, Dr. Lazar Popoviciu ginere, Ana, Iosif și Stefan Marienescu, Delia, Marius și Octavia Popoviciu, nepoți și nepoate.

„Telegraful“.

Râul Amazoanelor.*)

După W. Humboldt de Gheorghe Coșbuc.

Afluentul Rio de Guancabamba, în cursul său inferior, acolo unde are multe cataracte, e într-buinațat într'un chip foarte original ca drum de corespondență cu țărmarii Oceanului Sudic. Spre a expediă mai repede puținele scrisori dela Truxillo în provincia Ica de Bracamoros, oficiul postal se servește cu factori postali înotători. Un Indian tânăr înnoată, de obicei în două zile, dela Pomalmace până la Tomependa pe râul Chamaya și de aici pe uriașul râu al Amazoanelor. El așează cu îngrijire puținele scrisori ce-i sunt încredințate într'o pânzătură largă de bumbac, pe care el și-o leagă apoi în jurul capului ca un turban. Unde sunt căderi de apă, el iese din râu și le ocolește prin tufșurile de pe mal. Iar ca să aibă mai puțină trudă cu înotatul, el se ține cu o mână de vr'un buștean de lemn ușor, mai ales de vre-o trestie uriașă. De multe ori el e însoțit de câte un prietin, ca să-i mai țină de urit. Pentru hrană n'au să poarte nici o grijă, căci găsească primire ospitalieră pretutindeni prin colbile de pe maluri, ale coloniștilor cari trăesc în mijlocul unor grădini frumoase și nespuse de bogate în pomi.

Râul din fericire n'are crodili, abea dela cataracta cea mare dela Magasi în jos trăesc aceste amfibii lenese și iubitoare de apă liniștită. Râul are multe cataracte, după măsurătoarea mea, dela vadul Pukara până la vărsarea lui în râul Amazoanelor, a râului Chamaya, înălțimea tuturor cataractelor la un loc e de vr'o șase sute de metri: pe o distanță abea de 13 miluri geografice. Guvernatorul provinciei Ica de Bracamoros m'a asigurat, că printr'aceasta postă curioasă pe apă, scrisorile ajung totdeauna la destinație, rar se întâmplă poate că se udă. Și într'adevăr însumi eu am primit după întoarcerea din Mexico scrisori la Paris trimise cu posta aceasta. Multe seminții de Indieni sălbateci, cari locuiesc pe malurile râului Amazoanelor, în cursul său superior, își fac călătoriile tot în felul acesta, înotând cu sutele la vale pe râu, fiecare ținându-se cu o mână de vr'un lemn. Factorul postal după ce ajunge la destinație, se întoarce îndărăt pe anevoiosul drum și cu multe ocoliri peste Paramo del Parodon.

Când te apropii de ferbinte climă a văilor din bazinul râului Amazonelor, dai de o vegetație frumoasă și neînchipuit de bogată. Lămâi mai frumoși și portocali amari eu n'am mai văzut nici odată, nici chiar pe insulele canarice și nici în ferbintele litoral dela Cumana și Caracas. Încărcați de mii și mii de fructe ce strălucesc ca cel mai frumos aur, ei ajung la înălțimi de peste douăzeci de metri. Nu departe apoi, spre vadul dela Cavico, furam isbiți deodată de-o privește ciudată de tot. Văzurăm un crâng de copaci nu mai înalți de 6—7 metri, cari, după părere n'aveau de loc frunze, ci cu totul roșii ca focul. Într'adevăr copacii erau cu totul lipsiți de frunze; iar ceeace văzurăm de departe că sunt frunze, erau numai bracteele florilor, foarte dese și cu roșăță de trandafir. Priveșteea, în ce privește frumusețea și limpezimea culorii, era negrăit cu mult mai fermecătoare decât a unor copaci de-ai noștri toamna. Găsirăm pe platou foarte des și planta *Gorlieria hygrometrica*, ale cărei flori prin închi-

*) Pentru cunoașterea ținuturilor ecuatoriale, în cari sunt cele mai multe colonii europene, isvoarele de bogăție ale statelor cari se răboiesc astăzi, publicăm acest articol în românește din penaa măestrului scriitor Coșbuc, articol, care va apărea nu peste mult în o carte de lectură geografică.

derea lor arată o schimbare de vreme în curând. Într-adevăr ea nu ne-a înșelat nici odată. În Chamaya aflarăm luntre gata, cari aveau să ne ducă până la Tomependa. Dormirăm ca de obicei sub cerul liber pe prundul malului unde se vărsă Rio de Chamaya în râul Amazonelor. A doua zi scoborirăm pe acest râu până la cataracte și la strămoșia râului dela Rentema unde stânci uriașe de conglomerat se ridică ca niște turnuri în mijlocul râului și fac astfel un zagaz de-a curmezișul lui. Am măsurat aici lărgimea râului, și am aflat-o de 1.300 de picioare. În vestitele chei dintre Santiago și San-Borja, o văgaună cumplită între doi munți, care pe unele locuri din cauza stâncilor plecate peste ea și a frunzișului de copaci e abia luminată de lumina zilei, uriașul râu are o lărgime de abia 150 de picioare.

Enorma cantitate de apă ce se indesuește printr-această văgaună întinsească se frământă cu vârtejuri, și fel de fel de copaci și bușteni dispar și se ivesc în vâltori și se rup și se sparg isbiți de stânci. Stâncile cari formează toate aceste chei sufer, negreșit, în cursul vremii tot felul de schimbări. Astfel mai sus amintita cheie dela Rentema a fost spartă și dată la o parte prin puterea apelor cari veniseră mari, cu un an înainte de venirea mea pe acolo. Între locuitorii de pe maluri s'a păstrat prin tradiție o vie amintire despre dărâmarea dela începutul veacului al 18-lea, a întregii chei, care pe atunci era formată de stânci foarte înalte. Prin ruinarea acelor stânci și prin zăgazul ce-l făcuse deodată râului, apele au stat pe loc. Râul a fost închis cu totul, și locuitorii statului Putaia, de din țjos de chee, văzură deodată, cu o cumplită spaimă, gol de apă uriașul pat al râului. După câteva ciasuri râul a rupt zăgazul și s'a prăvălit cu sgomote de tunet la vale. Nu e de crezut, că vr'un cutremur de pământ ară dărâmat stâncile. Ele au căzut săpate de apă, căci puternicul râu lucrează necontenit spre a-și îndrepta cursul, și-ți poți face idee de puterea ce o poate dovedi, când știi că el, cu toată lățimea lui de câte 4—9 kilometri, câte odată se umflă într-o singură zi cu câte 8—10 metri.

Noi am rămas 17 zile în valea Maranonului. Ca să ajungi de aici pe platourile din Peru și la coastele Oceanului Sudic trebuie să treci peste lanțul Anzilor. Cele mai înalte creștete sunt și aici, ca peste tot în șirul Anzilor și al munților Mexicani, desenate foarte frumos și pitoresc printre rupturi de porfir* și trachit*, cari se înalță ca niște turnuri grozave spre cer, dând munților priveliștea unor temple cu culoare. Între Gumbos și Montan, la o înălțime de 4000 metri peste fața mării, găsirăm scoici petrificate de animale maritime. De pe pustiu munte Montan, de abea înșuflețit de turmele de lama, noi ocolirăm pe povârnișul ostic al Cordilierilor și ajunserăm pe un platou înalt, unde minele de argint dela Gualgaioe mi-au dat pe apusul Soarelui o priveliște de neuitat. Gualgaioeul stă pe un deal în ehip de mușuroi urieș; munți împrejur de contururi rupte, cu nenumărate colțuri ca turnurile și cu vârful asemeni piramidelor. Frumusețe ca în bazine. „Muntele nostru” ne zise un bogat proprietar de mine, cu care călătoriam „stă aici ca și când ar fi un castel fermecat”. Muntele Gualgaioe nu e numai găurit de sute de galerii, în toate direcțiile până pe vârf, ci însăși masa lui de piatră are crăpături naturale și printr-ânsele omul, dacă stă la picioarele muntelui vede cerul care la înălțimea aceasta e albastru-negru.

* Un fel de pietrii tari.

Aceste deschizături în munte sunt numite de locuitori „ferestre”. Această neobicinuită priveliște e sporită prin mulțimea cea mare de chioșcure și de locuințe ale oamenilor, case cari stau atârnată ca niște cuiburi pe repezile coaste ale acestui munte cu chip de fortăreață. Lucrătorii aduc mineralul pe poteci strimbe, cotite și foarte primejdioase, în coșuri mari ducându-l la cuptoare.

Prețul argintului scos în cei dintâi treizeci de ani (dela 1771—1802), a fost probabil de peste 30 milioane de piastri. Cu toată țaria pietrei acestui munte — căci e cremene — Peruanii înainte de sosirea Spaniolilor, au lucrat aceste mine și aici și într'alte părți unde căutară aur. Noi locuirăm în unicul oraș de munte Micuipampă, care zace la înălțime de 11.140 de picioare peste fața mării și în care, — deși e numai 6 grade depărtare de ecuator, — în toate nopțile îngheață apa în vase prin locuințe, cea mai mare parte a anului. Într-această pustietate lipsită de vegetație, trăesc vr'o 3—4 mil de oameni, cari își aduc cu multă greutate hrana din caldele văi, fiindcă la ei nu crește nimic afară de varză și salată. Ca în toate orașele de munte din Peru, urăful duce pe oameni la jocuri de zar și cărți. Averile lor repede câștigat, se duc repede. Toate aici își amintesc de soldatul din armata lui Pizarro, care, după jefuirea templului din Cuzco, se plângea că a pierdut într-o noapte la cărți „o mare bucată din soare” (o placă mare de aur).

CRONICA.

Primirea învățăcelor surdo-muți. Petițiile pentru primire în clasa primă a institutului de surdo-muți din Arad pe anul școlar 1915/16 au să fie cât de curând înaintate. Se primesc fără osebire de naționalitate copii surdo-muți de ambele sexe în vârsta de 7—10 ani. Cei săraci vor primi și ajutor de întreținere. Petițiile să fie adresate fără amânare la direcțiunea școlii de surdo-muți din Arad.

Cutremurul din Italia. Însemnătatea dezastrului năpraznic ce a lovit regiunile centrale din Italia se rezumază în cifrele următoare: 30 de orașe și târguri distruse; mai mult ca 30 mii de morți și cam două treimi din populația ce supraviețuiește sunt răniți. Numărul zguduirilor înregistrate până la 3 dimineața au fost de 146. Mu e cu puțință de a evalua încă grelele urmări ale acestei catastrofe, și nici nu se poate îmbrățișa cu privirea toată întinderea dezastrului. Mișcările pământului sunt de o violență spaimântătoare. Edificii întregi se prăbușesc dintr-odată și adesea din cauza crăpăturilor ce se deschid în pământ sunt în parte înghițite. Mii de răniți și fugari sosesc la Roma zilnic. Mai toți slujbașii din ținuturile bătute de cutremur au murit; ceea ce îngreunează funcționarea serviciilor publice, cu toate că Ministerul de interne a trimis la fața locului sute de funcționari din cei mai experimentați. Avântul de milă este extraordinar în țara întreagă, în toate orașele Italiei s'au întocmit subscripțiuni și ajutoarele sosesc de pretutindeni. S'au luat măsuri sanitare demne de lauda de către comitetele de salvare. Soldații și voluntarii sanitari fac minuni, luptându-se cu toate greutatele din cauza zăpezii și a drumurilor rele prin munții Apenini. Liniile ferate nu sunt sigure și de multe ori ajutoarele și proviziunile sosesc prea târziu.

Schimb de bancnote. Banca austro-ungară comunică următoarele: În timpul din urmă publicul s'a plâns nu arareori împotriva calității slabe a hârtiei bancno-

telor, și îndeosebi a bancnotelor de 2 coroane. Să nu se peardă din vedere însă, că tocmai bancnotele acestea mici trec din mână în mână la trupele aflătoare în campanie, prin urmare se uzează mai repede ca de obicei. Banca austro-ungară schimbă ori și când bancnotele uzate sau rupte: — publicul n'are decât să le prezinte la casele cele mai de aproape ale băncii.

Trimiterea de pachete pentru prinsonieri. Se anunță din Viena: După multă osteneală, cercurile diplomației noastre au izbutit, ca prinsonierilor austro-ungari din Rusia, Franța și Anglia să li-se poată trimite cu poșta pachete, cari pot să cuprindă haine, albituri și alte lucruri pentru trebuințele personale. Scrisori în pachete nu se admit. Greutatea unui pachet are să fie cel mult pe 5 kg. Nu se plătește nici o taxă. Transportul se face pe risicul trimițătorului.

Măsuri privitoare la pașapoarte. Cu ziua de 20 ianuarie 1915 s'a introdus atât în Ungaria, cât și în Austria obligativitatea pașapoartelor în regulă pentru toți aceia, cari ies din monarhie sau intră pe teritoriul ei. Pașaportul trebuie să conțină fotografia proprietarului cu subscrierea sa. În comunicația mărginașă se pot face ușorări. Lămuriri mai deaproape se dau la poliție sau la pretură.

Mulțămită publică.

Pentru nobilele sentimente de condolență ce mi-s'au exprimat și pentru participare la înmormântarea neuitatului meu soț Adrian Ungurean învățător, aflând multă mângâiere în aceste amare clipite ale vieții, exprim pe aceasta cale recunoștința și adâncă mea mulțămită.

Curtacher la 13/26 ian. 1915.

Sidonia Ungurean n. Piașa.

Concurse.

Pentru îndeplinirea postului de capelan temporal pe lângă veteranul paroh Andrei Popovici din Buzad protopresbiteratul Lipovei, în conformitate cu concluzul Ven. Consistor diecezan de sub Nr. 6539/1914 se escrie de nou concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios Biserica și Școala.

Emolumentele sunt:

1. Casa de sub Nr. 58 cu intravilan și grădina de legume.
2. Una sesiune parohială constatătoare din 34 jughere, conform coalei cadastrale.
3. Birul legal stabilit prin concursul publicat în Nr. 27/909 al organului oficial Biserica și Școala.
4. Stolele legale.
5. Eventuala întregire de stat, din cari alegându-l capelan va beneficia toate stolele și birul, iar din sesie jumătate, asemenea și casa cu intravilanul cade exclusiv în folosința capelanului.

Alesul capelan e îndatorat a solvi toate dările publice în proporținea beneficiului, și a îndeplini toate funcțiunile parohiale, și a catehiza în școala din localitate, fără altă remunerațiune.

Parohia e de clasa a III-a deci recurenții vor dovedi asemenea clasificatiune, având a-și subterne recursurile lor, — ajustate cu toate documentele recente prin regulamentul în vigoare, precum și cu atestat

despre eventualul serviciu de până aci, și adresate comitetului parohial din Buzad, — prea on. oficiu protopresbiteral din Lipova-Lippa, iar pe lângă observarea strictă a celor cuprinse în §. 33 din regulamentul pentru parohii a se prezenta în termenul concursual în sf. biserică din Buzad, în vre-o duminică ori sârbătoare, spre a-și arată desteritatea în cele rituale și oratorie.

Dat în ședința comitetului parohial din Buzad, ținută la 23 noemvrie (6 decemvrie) 1914.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Fabriciu Manuila* protopresbiter.

—□—

2--3

Pentru îndeplinirea parohiei de clasa III Șoimuș-Petreasa din protopopiatul Beiușului devenită în vacanță cu trecerea la penziune a preotului Terențiu Popescu, la ordinul konzistorial cu Nr. 1850/914 se publică concurs cu termen de 30 zile.

Emolumentele încopciate cu acest post de paroh sunt cele fașionate în coala B. pentru întregirea dela stat și anume:

1. Casa parohială cu intravilanul și apartinențele,
2. Pământul parohial 12 holde arător.
3. Bir preoțesc câte $\frac{1}{2}$ măsură cucuruz sfârmat pela fiecare casă din Petreasa S.
4. Stolele îndatinate.
5. Întregire dela stat după cvalificațiune fără altă remunerațiune.

Recurenții își vor înainta petițiunile instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu ppsc. adresate comitetului parohial în termenul fixat, având a se prezenta în parohie, cu prealabila încunoștințare a oficiului protopopesc, în vre-o Duminică sau sârbătoare pentru a se face cunoscuți poporului.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Dr. V. Fildan* adm. ppsc.

—□—

3—3 gr.

Se escrie concurs cu termen de 30 de zile la postul vacant de paroh în comuna Căbești din protopresbiteratul Beiușului.

Emolumentele sunt:

1. Casa parohială și apartinențele ei.
2. Pământ parohial de 4 holde, după care preotul va achită darea.
3. Bir preoțesc, câte o jumătate măsură de cucuruz sfârmat dela fiecare număr de casă.
4. Stolele îndatinate (după cum s'au satorit de comitetul parohial).
5. Întregire dela stat.

Parohia fiind de clasa II-a în candidație nu se pot adminte decât concurenții cu cvalificațiunea regulamentară și eventual cei, cari ar avea specială îndreptățire din partea Veneratului Consistor.

Alesul va fi îndatorat a catehiza la toate școalele din comună fără altă remunerațiune.

Reflectanții la aceasta parohie își vor înainta rugarea de concurs instruită conform normelor în vigoare pe calea oficiului protopopesc concernat și pe lângă observarea §-lui 33 din Regulamentul parohial în termenul concursual au să se prezinte într'o Duminică ori sârbătoare la sf. biserică din Căbești pentru a-și arată desteritatea în cele rituale.

Pentru comitetul parohial:

Dr. V. Fildan adm. ppsc

—□—

3—3

Librăria Diecezană

Arad, Strada Deák Ferencz N-rul 35

Mare depozit în ornate recvizite bisericesti și anume:

Ornate (odăjdii) în cele mai variate execuțiuni după ritul bisericeii ort. române dela . . .	50—1000 cor.
Potire de aur, argint, bronz aurit, sau argintat dela	36— 200 cor.
Potire de sticlă	10 cor.
Cruci pentru altare, pentru funcțiuni, din tot soiul de metal și lemn dela	4— 100 cor.
Cădelnițe de bronz și argint dela	20— 100 cor.
Candele de argint dela	6— 100 cor.
Disc cu stea de bronz și aur, dela	15— 50 cor.
Litier argint china	130 cor.
Cutie pentru mir și pentru cuminecătura celor bolnavi, din argint, cu prețul de	34 cor.
Icoane pictate pe pânză în diferite colori și mărimi, dela	8— 100 cor.
Prăznicare pe lemn ori tinichea	9 cor.
Evanghelie cu litere latine și cirile legată mai simplu dela 24—40 cor., în legătură catifea	100— 130 cor.
Apostol, Octoichul cel mare, Ceaslov, Cazania, Mineile pe 12 luni, Molitvelnic cu litere latine sau cirile și cu toate celelalte necesare bisericilor noastre.	

◆ La dorință servim la moment cu informațiuni și deslușiri mai detaliate. ◆

Serviciu prompt. ≡ Prețuri moderate. ≡ Nr. telefonului 266.